

Roczny plan pracy z historii dla klasy III do programu nauczania „Śladami przeszłości”
Wymagania na poszczególne oceny

Temat lekcji	Zagadnienia	Wymagania na poszczególne oceny				
		Na ocenę dopuszczającą uczeń:	Na ocenę dostateczną uczeń potrafi to co na ocenę dopuszczającą i ponadto:	Na ocenę dobrą uczeń potrafi to co na ocenę dostateczną i ponadto:	Na ocenę bardzo dobrą uczeń potrafi to co na ocenę dobrą i ponadto:	Stopień celujący otrzymuje uczeń, który : posiada wymagania na ocenę bardzo dobrą i ponadto:
Rozdział I: Okres ponapoleoński						
1. Kongres wiedeński	• zwołanie kongresu w Wiedniu • postanowienia kongresu wiedeńskiego • zmiany terytorialne w Europie wynikające z obrad kongresu w Wiedniu • zasady restauracji, legitymizmu i równowagi	• podaje lata wydarzeń: 1814 r. – zwołanie kongresu w Wiedniu, • poprawnie posługuje się terminami: restauracja, równowaga europejska, legitymizm	• poprawnie posługuje się terminami: „tańczący kongres”, Związek Niemiecki • przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego • wymienia decyzje kongresu w sprawie polskiej - przedstawia dokonania postaci: Charlesa Talleyranda, Klemensa Lothara von Metternicha,	• poprawnie posługuje się terminami: system Metternicha - wyjaśnia jakie państwa i dlaczego odgrywały decydującą rolę na kongresie wiedeńskim	• wskazuje na mapie Europy zmiany terytorialne wprowadzone w 1815 r. • ocenia, które z państw i narodów zostały podczas kongresu potraktowane w sposób krzywdzący	• ocenia, jakie konsekwencje dla Europy przyniosły postanowienia kongresu
2. Europa po kongresie wiedeńskim	• zawarcie Świętego Przymierza i jego skutki • próby obalenia ładu wiedeńskiego • powstanie dekabrystów • rewolucja lipcowa we Francji • walki o niepodległość w Grecji i Belgii	• poprawnie posługuje się terminami: Święte Przymierze, karbonariusze, dekabryści • podaje lata wydarzeń: 1815 r. – zawarcie Świętego Przymierza, 1825 r. – powstanie dekabrystów, 1830 r. – rewolucja lipcowa we Francji, 1821–1829 – powstanie greckie, powstanie w Belgii • wymienia przyczyny rewolucji i powstań, które	• wskazuje na mapie: imperium osmańskie, Grecję, Królestwo Niderlandów, Belgię, Francję, Rosję, Piemont, Królestwo Obojga Sycylii, Państwo Kościelne • wyjaśnia cel i skutki zawarcia Świętego Przymierza	• wymienia skutki rewolucji i powstań, które wybuchły w Europie po kongresie wiedeńskim • opisuje przebieg wydarzeń w Rosji, Francji, Belgii, Grecji i we Włoszech	- rozumie rolę powstań w umacnianiu świadomości narodowej - wyjaśnia działanie Świętego Przymierza w rewolucjach lat 20tych i 30tych.	- ocenia role powstań w kształtowaniu świadomości narodowej

		wybuchły w Europie po kongresie wiedeńskim				
3. Nowe ideologie	• powstanie i rozwój liberalizmu • konserwatyzm • rozwój idei narodowych w pierwszej połowie XIX w. • początki ruchu robotniczego • socjalizm i komunizm w pierwszej połowie XIX w. • Polski romantyzm w literaturze, muzyce i sztuce • Romantyzm w Europie • Polska nauka i oświata w pierwszej połowie XIX w.	• podaje rok wydania „Manifestu komunistycznego” – 1848 r. • poprawnie posługuje się terminami: konserwatyzm, liberalizm, socjalizm, komunizm, , romantyzm,	• poprawnie posługuje się terminami: socjalizm utopijny, socjalizm naukowy, strajk • przedstawia okoliczności powstania ruchu robotniczego • wyjaśnia główne założenia liberalizmu, socjalizmu, komunizmu, romantyzmu • przedstawia dokonania postaci: Alexisa de Tocqueville’a, Adama Smitha, Edmunda Burke’a, Claude’a de Saint-Simona, Charles’a Fouriera, Roberta Owena, Karola Marksa, Fryderyka Engelsa	- pamięta pojawienie się klasy robotniczej - wymienia główne cechy romantyzmu - wyjaśnia w jaki sposób robotnicy próbowali się bronić przed „drapieżnym kapitalizmem”	- pamięta postacie: twórców romantyzmu europejskiego - rozumie i wyjaśnia różnice między oświeceniem a romantyzmem - ocenia ideologię socjalizmu i komunizmu pod kątem praw robotników oraz fabrykantów	• opisuje skutki powstania nowych ideologii
4. Europa w połowie XIX w. Wiosna Ludów	• przyczyny Wiosny Ludów • rewolucja lutowa we Francji • Prusy i kraje niemieckie w okresie Wiosny Ludów • rewolucja w Wiedniu • powstanie węgierskie • Wiosna Ludów we Włoszech	• podaje rok rozpoczęcia Wiosny Ludów – 1848 r. • wyjaśnia znaczenie Wiosny Ludów i wskazuje jej zasięg • wymienia przyczyny i skutki wydarzeń Wiosny Ludów we Francji, w Niemczech, w monarchii austriackiej, we Włoszech	• poprawnie posługuje się terminami: rewolucja lutowa, • opisuje, przebieg wydarzeń Wiosny Ludów we Francji, w Niemczech, w monarchii austriackiej, we Włoszech • lokalizuje na mapie państwa, w których doszło do powstań i rewolucji, a także obszary, gdzie miały miejsce wystąpienia narodowowyzwoleńcze	• przedstawia dokonania postaci: Ludwika Napoleona Bonapartego, Fryderyka Wilhelma IV, Franciszka Józefa I, Józefa Bema, Lajosa Kossutha, Giuseppe Mazziniego - pamięta różne nurty Wiosny Ludów w Europie i ich konsekwencje	- potrafi wyjaśnić znaczenie Wiosny Ludów w Europie	• ocenia wpływ i znaczenie Wiosny Ludów na dzieje Europy drugiej połowy XIX w.
5. Wojna Krymska	1. Sytuacja międzynarodowa przed wojną krymską, 2. Przyczyny konfliktu, 3. Przebieg konfliktu i najważniejsze bitwy i postaci, 4. Postanowienia	• podaje lata wojny krymskiej: 1853–1856 • poprawnie posługuje się terminami: wojna krymska • omawia przyczyny wojny krymskiej	• wskazuje na mapie miejsca walk toczonych podczas wojny krymskiej • omawia skutki wojny krymskiej - opisuje konflikt wojny krymskiej	- opisuje sytuację międzynarodową przed wybuchem konfliktu - charakteryzuje zwycięzców i przegranych wojny krymskiej	- ocenia decyzję cara Mikołaja I o wypowiedzeniu wojny Turcji - opisuje wpływ wojny krymskiej na sprawę polską	- wyjaśnia jaką rolę pełnił podczas wojny krymskiej Sewastopol - przedstawia dokonania postaci: Mienszykow, Paweł Nachimow, Górczaków, Mikołaj Murawiew

	pokojuowe,					
Rozdział II: Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim						
1. Ziemie polskie po kongresie wiedeńskim	• podział ziem polskich w 1815 r. • ustrój Królestwa Polskiego • rozwój gospodarczy Kongresówki • sytuacja na ziemiach polskich pod zaborem pruskim i austriackim • kultura i oświata na ziemiach polskich w latach 1815–1830	• podaje rok powstania Królestwa Polskiego – 1815 r. • poprawnie posługuje się terminami: Królestwo Kongresowe, Wielkie Księstwo Poznańskie, Wolne Miasto Kraków	• podaje lata wydarzeń: 1816 r. – założenie Uniwersytetu Warszawskiego, 1828 r. – utworzenie Banku Polskiego • poprawnie posługuje się terminami: Liceum Krzemienieckie, • wskazuje na mapie nowy układ granic państw zaborczych na ziemiach polskich po kongresie wiedeńskim	• charakteryzuje ustrój Królestwa Polskiego - opisuje zasady konstytucji Królestwa Polskiego • przedstawia dokonania postaci: Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, Stanisława Kostki Potockiego, Stanisława Staszica, Tadeusza Czackiego - opisuje dokonania gospodarcze i edukacyjne na ziemiach pod zaborem	• ocenia osiągnięcia Królestwa Polskiego w gospodarce, kulturze i szkolnictwie	• charakteryzuje i ocenia politykę zaborców wobec Polaków w latach 1815–1830
2. Powstanie listopadowe	• opozycja w Królestwie Polskim • wybuch powstania • negocjacje z carem i detronizacja • wojna polsko-rosyjska • przebieg powstania w Królestwie i poza nim • przywódcy powstania	• podaje datę nocy listopadowej – 29/30 listopada 1830 r. • wymienia przyczyny wybuchu powstania listopadowego • przedstawia dokonania postaci: Piotra Wysockiego, Józefa Chłopickiego,	• podaje datę detronizacji cara – 25 stycznia 1831 r. • przedstawia dokonania postaci: Waleriana Łukasińskiego, Wincentego i Bonawentury Niemojowskich, Adama Czartoryskiego, Mikołaja I, Emilii Plater • wskazuje na mapie miejsca walk i zasięg powstania listopadowego - pamięta pojęcia: detronizacja - pamięta przebieg powstania listopadowego	• podaje daty wydarzeń: 25 lutego 1831 r. – bitwa pod Grochowem, 26 maja 1831 r. – bitwa pod Ostrołęką, 8 września 1831 r. – kapitulacja Warszawy • przedstawia dokonania postaci: Iwana Dybicza, Iwana Paskiewicza, Ignacego Prądzyńskiego, Macieja Rybińskiego, Jana Skrzynckiego, Jana Krukowieckiego - uzasadnia dlaczego polscy generałowie wąpili w możliwość zwycięstwa w wojnie z Rosją	• wyjaśnia przyczyny klęski powstania listopadowego i ocenia jego znaczenie dla Polaków • charakteryzuje działalność Rządu Narodowego w okresie powstania listopadowego - wskazuje na podobieństwa i różnice między powstaniem listopadowym i kościuszkowskim	• przedstawia międzynarodowe tło wybuchu powstania listopadowego - ocenia postawę polskich generałów podczas powstania listopadowego
4. Polacy po powstaniu listopadowym	• skutki powstania listopadowego • Wielka Emigracja • działalność spiskowa w kraju • początki pracy organicznej	• poprawnie posługuje się terminami: Wielka Emigracja, • wskazuje na mapie państwa europejskie, do których udawali się Polacy po upadku powstania	• przedstawia dokonania postaci: Joachima Lelewela, Adama Jerzego Czartoryskiego, Tadeusza Krępowieckiego • wymienia bezpośrednie i długofalowe skutki	• opisuje działalność spiskową na ziemiach polskich pod zaborem - wskazuje wpływ represji popowstaniowych na nastroje w społeczeństwie polskim - opisuje relacje władz i	- charakteryzuje i ocenia zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców - ocenia działalność ugrupowań emigracyjnych	- przedstawia dokonania postaci: Piotra Ściegiennego, Karola Libelta

		listopadowego - pamięta represje popowstaniowe w poszczególnych zaborach	powstania listopadowego - wymienia i omawia programy polityczne ugrupowań Wielkiej Emigracji - wyjaśnia dlaczego Polacy udawali się na emigrację po powstaniu listopadowym	społeczeństwa Europy Zachodniej wobec emigrantów		
4. Wiosna Ludów na ziemiach polskich	• powstanie krakowskie • rabacja galicyjska • Wiosna Ludów w Wielkopolsce • Wiosna Ludów w Galicji • rozwój ukraińskiego ruchu narodowego • udział Polaków w europejskiej Wiosnie Ludów	• podaje lata wydarzeń: 1846 r. – powstanie krakowskie, 1848 r. – wybuch Wiosny Ludów • poprawnie posługuje się terminami: rabacja • wskazuje na mapie tereny objęte rabacją galicyjską i powstaniem wielkopolskim • wymienia przyczyny powstań krakowskiego i wielkopolskiego	• przedstawia dokonania postaci: Edwarda Dembowskiego, Jana Tyssowskiego, Ludwika Mierosławskiego, Jakuba Szeli • wyjaśnia skutki rabacji galicyjskiej • omawia działania podejmowane podczas Wiosny Ludów na ziemiach polskich • omawia przebieg powstań krakowskiego i wielkopolskiego	• charakteryzuje poczynania zaborców wobec mieszkańców ziem dawnej Rzeczypospolitej w okresie Wiosny Ludów - rozumie podłoże wystąpień chłopów przeciwko szlachcie w Galicji	• porównuje cele i znaczenie powstania krakowskiego i powstania wielkopolskiego - ocenia postępowanie chłopów podczas wystąpień w Galicji • porównaj wydarzenia Wiosny Ludów na ziemiach polskich na tle wydarzeń europejskich	• ocenia postawę Polaków w czasie Wiosny Ludów - przedstawia dokonania postaci: Franza von Stadiona
Rozdział III: Świat w drugiej połowie XIX w.						
1. Zjednoczenie Włoch	• wzrost znaczenia Piemontu i przyczyny zjednoczenia Włoch • dwie koncepcje zjednoczenia • wojna z Austrią • zjednoczenie kraju i powstanie Królestwa Włoskiego	• podaje rok ostatecznego zjednoczenia Włoch – 1870 r. • przedstawia dokonania: Camilla Cavoura - zna i wyjaśnia koncepcje zjednoczenia Włoch	• podaje rok ogłoszenia Rzymu stolicą Włoch – 1871 r. • poprawnie posługuje się terminem: wyprawa tysiąca koszul • wskazuje na mapie trasę, którą przebył Garibaldi podczas wyprawy „tysiąca czerwonych koszul” w 1860 r. oraz tereny przyłączone do Królestwa Sardynii w 1859 r. • przedstawia dokonania postaci: Wiktora Emanuela II, Giuseppe Garibaldiego, Kamillo Cavoura	• przedstawia sytuację międzynarodową państw włoskich w połowie XIX w. • wymienia wydarzenia polityczne w Europie, które wpłynęły na zjednoczenie Włoch • omawia stosunek Francji i Austrii do procesu zjednoczenia Włoch • omawia przebieg i wyróżnia kolejne etapy procesu zjednoczenia Włoch	• charakteryzuje zjednoczenie Włoch w kontekście porównania tego wydarzenia z ruchami zjednoczeniowymi w innych częściach Europy	• ocenia znaczenie zjednoczenia Włoch dla rozwoju idei narodowych w Europie • przedstawia dokonania postaci: Jan Henryk Dunant

2. Zjednoczenie Niemiec	• koncepcje zjednoczenia Niemiec • polityka Prus • wojny Prus z Danią i Austrią • konflikt zbrojny Prus z Francją i utworzenie cesarstwa niemieckiego • Komuna Paryska	• podaje rok powstania cesarstwa niemieckiego (II Rzeszy Niemieckiej) – 1871 r. • przedstawia dokonania Ottona von Bismarcka • omawia koncepcje zjednoczenia Niemiec	• podaje lata wydarzeń: 1864 r. – wojna Austrii i Prus z Danią, 1867 r. – utworzenie Związku Północnoniemieckiego, przedstawia dokonania Wilhelma I Hohenzollerna • charakteryzuje politykę Prus, zmierzającą do zjednoczenia	• wymienia przyczyny i skutki wojny prusko-francuskiej w latach 1870–1871 • omawia przebieg wydarzeń związanych z Komuną Paryską • wskazuje na mapie obszar Związku Północnoniemieckiego oraz cesarstwa niemieckiego - omawia proces zjednoczenia Niemiec - wskazuje mocarstwową pozycję II Rzeszy w Europie	• charakteryzuje rolę Jarosława Dąbrowskiego w wydarzeniach rewolucyjnych w Paryżu • porównuje metody polityczne stosowane przez Bismarcka z postawą Cavoura i Garibaldiiego w okresie zjednoczenia Włoch - ocena drogi do zjednoczenia Niemiec	- dostrzega podobieństwa i różnice w procesie zjednoczenia Włoch i Niemiec - ocenia rolę Bismarcka w tworzeniu potęgi Niemiec
3. Stany Zjednoczone w XIX wieku	• rozwój Stanów Zjednoczonych w XIX w. • podział na Północ i Południe • przyczyny i przebieg wojny secesyjnej • skutki wojny domowej w Stanach Zjednoczonych	• podaje lata wojny secesyjnej w USA – 1861–1865 • poprawnie posługuje się terminami: Północ, Południe, abolicjonizm • przedstawia dokonania Abrahama Lincolna • opisuje przyczyny i skutki wojny secesyjnej w Stanach Zjednoczonych	• podaje lata wydarzeń: 1865 r. – zniesienie niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych • poprawnie posługuje się terminami: secesja, Konfederacja, demokraci, republikanie • przedstawia dokonania Jeffersona Davisa, Roberta Lee - opisuje sytuację niewolników w USA przed wojną secesyjną	• przedstawia przebieg wojny secesyjnej w USA • wskazuje na mapie miejsca przełomowych bitew wojny secesyjnej - opisuje nierówność rozwoju Południa i Północy i jej wpływ na wybuch wojny - wykazuje na czym polegała słabość Południa i siłę Północy - rozumie ruch abolicjonistyczny i postawę Południowców jako przyczyny wojny domowej	• omawia rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych w XIX w. • ocenia znaczenie zniesienia niewolnictwa w Stanach Zjednoczonych	- opisuje i ocenia idee głoszone przez mieszkańców Północy - opisuje i ocenia idee głoszone przez mieszkańców Południa
4. Ekspansja kolonialna	• przyczyny ekspansji kolonialnej • kolonizacja Afryki w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • polityka kolonialna w Azji w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • skutki kolonializmu • konflikty kolonialne	• poprawnie posługuje się terminami: kolonializm, protektorat, dominium • wskazuje na mapie i wymienia największe mocarstwa i ich kolonie w XVIII, XIX w. • wyjaśnia przyczyny ekspansji kolonialnej	• wymienia kierunki oraz określa zasięg ekspansji kolonialnej państw europejskich w XIX w. • omawia przyczyny, przebieg i skutki najważniejszych konfliktów kolonialnych w XIX w. - opisuje podział kolonialny Afryki i Azji	• wymienia postanowienia konferencji berlińskiej z 1885 r. - rozumie wpływ kolonii na wzrost poziomu gospodarczego metropolii	• ocenia politykę mocarstw kolonialnych wobec podbitych ludów i państw na przykładzie Wielkiej Brytanii	• ocenia pozytywne i negatywne skutki polityki kolonialnej z perspektywy europejskiej oraz z punktu widzenia kolonizowanych społeczności
5. Wiek wynalazków	• rozkwit nauk przyrodniczych • rozwój medycyny i higieny • rozwój komunikacji i transportu	• wymienia najważniejsze odkrycia i wynalazki drugiej połowy XIX w. oraz początku XX w. • określa skutki przewrotu technicznego i postępu	• podaje lata wydarzeń: 1859 r. – ogłoszenie teorii ewolucji Karola Darwina, 1886 r. – odkrycie fal radiowych, 1903 r. – pierwszy lot samolotem	• wyjaśnia znaczenie budowy Kanału Sueskiego i Kanału Panamskiego dla rozwoju komunikacji - rozumie wpływ odkryć i wynalazków na zmianę	• wyjaśnia, jakie czynniki miały wpływ na spadek liczby zachorowań i śmiertelności w XIX w. • wymienia możliwości wykorzystania	- potrafi ocenić znaczenie odkryć i wynalazków technicznych i udowodnić ich wpływ na zmiany w życiu

		cywilizacyjnego, w tym dla środowiska naturalnego	• charakteryzuje dokonania postaci: Karola Darwina, Dmitrija Mendelejewa, Pierre’a Curie i Marii Skłodowskiej-Curie, Ludwika Pasteura, Wilhelma Roentgena, Grahama Bella, Thomasa Alvy Edisona • omawia znaczenie rozpowszechnienia nowych środków transportu • wskazuje na mapie Kanał Sueski i Kanał Panamski	sposobu i trybu życia człowieka	wynalazków XIX w. w różnych dziedzinach życia oraz wskazuje pozytywne i negatywne zastosowania tych odkryć	ludzi
6. W stronę demokracji	• demokratyzacja życia politycznego • rozwój ruchu robotniczego w drugiej połowie XIX w. • socjaldemokracja • anarchizm • powstanie nowych ideologii pod koniec XIX w. • emancypacja kobiet	• poprawnie posługuje się terminami: nacjonalizm, anarchizm, socjaldemokracja, chrześcijańska demokracja • charakteryzuje przyczyny i następstwa procesu demokratyzacji życia politycznego	• poprawnie posługuje się terminami: I Międzynarodówka, II Międzynarodówka, emancypacja, , sufrażystki • podaje lata wydarzeń: 1848 r. – wprowadzenie powszechnego prawa wyborczego we Francji, 1869 r. – nadanie po raz pierwszy prawa wyborczego kobietom, 1891 r. – ogłoszenie encykliki „Rerum novarum” • przedstawia dokonania postaci: Eduarda Bernsteina, Leona XIII - opisuje poszczególne nurty ideologiczne XIX wieku	• omawia działalność ruchów emancypacyjnych • przedstawia koncepcje ideologów anarchizmu	• ocenia znaczenie rozwoju ruchu robotniczego w XIX w.	• Porównuje nacjonalizm z patriotyzmem - ocenia założenia anarchizmu
7. Kultura przełomu XIX i XX wieku	• literatura i prasa przełomu XIX i XX w. • malarstwo i architektura w drugiej połowie XIX i na początku XX w. • narodziny kultury masowej • upowszechnienie sportu	• podaje rok pierwszych nowożytnych igrzysk olimpijskich – 1896 r. • poprawnie posługuje się terminami: realizm, impresjonizm, kultura masowa • omawia nowe zjawiska kulturowe, w tym narodziny kultury masowej oraz przemiany obyczajowe	• poprawnie posługuje się terminami: realizm, naturalizm, impresjonizm, historyzm, secesja, kultura masowa • przedstawia dokonania postaci: Claude’a Moneta, Pierre’a de Coubertina • wymienia twórców kultury przełomu XIX i XX w. i przedstawia ich najważniejsze dzieła	• omawia rolę organizacji nowożytnych igrzysk olimpijskich w rozwoju kultury masowej i przemian obyczajowych	• ocenia znaczenie kina dla rozwoju kultury masowej	- porównuje czym różnili się pozytywści od romantyków

Rozdział IV: Ziemie polskie po Wiośnie Ludów

1. Powstanie styczniowe	• zmiany w Rosji po wojnie krymskiej • działalność Czerwonych i Białych • przyczyny wybuchu powstania styczniowego • wybuch i przebieg powstania • upadek powstania	• podaje datę wybuchu powstania styczniowego – 22 stycznia 1863 r. • poprawnie posługuje się terminem <i>branka</i>, Czerwoni, Biali, • omawia przyczyny bezpośrednie i pośrednie powstania styczniowego - wskazuje przejawy odwilży	• podaje datę wydania dekretu o uwłaszczeniu – 2 marca 1864 r. • poprawnie posługuje się terminami: partia, uwłaszczenie • przedstawia dokonania postaci: Jarosława Dąbrowskiego, Aleksandra Wielopolskiego, Romualda Traugutta • omawia przebieg powstania styczniowego • wskazuje na mapie zasięg powstania styczniowego - opisuje przebieg i charakter walk powstania styczniowego - opisuje wydarzenia przed wybuchem powstania	• charakteryzuje działalność Tymczasowego Rządu Narodowego • podaje datę ostatecznego upadku powstania styczniowego – grudzień 1864 r., klęska oddziału księdza Stanisława Brzóska - wyjaśnia na czym polegała międzynarodowa pomoc dla powstania - opisuje działalność Rosjan przed powstaniem styczniowym - opisuje sytuację międzynarodową przed wybuchem powstania	• określa i ocenia znaczenie dekretu o uwłaszczeniu dla powstania • ocenia wpływ manifestacji patriotycznych z lat 1860–1861 na wybuch powstania styczniowego - ocenia znaczenie powstania styczniowego	- ocenia działalność Aleksandra Wielopolskiego
2. Polacy po powstaniu styczniowym – zabór rosyjski	• Królestwo Polskie po powstaniu styczniowym • Polacy wobec polityki zaborców • rozwój gospodarczy ziem polskich w drugiej połowie XIX w.	• poprawnie posługuje się terminami: rusyfikacja, Kraj Przywiślański, • wymienia podstawowe skutki powstania styczniowego (represje)	• rozróżnia bezpośrednie i długofalowe następstwa powstania styczniowego • opisuje metody rusyfikacji	• porównuje rozwój gospodarczy w trzech zaborach - charakteryzuje zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców • charakteryzuje i ocenia zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców	• ocenia politykę zaborców w poszczególnych zaborach wobec rozwoju kultury polskiej	• porównuje możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego w trzech zaborach w drugiej połowie XIX w.
3. Polacy po powstaniu styczniowym – zabory austriacki i pruski	• polityka władz pruskich • autonomia galicyjska • rozwój gospodarczy ziem polskich w drugiej połowie XIX w.	• poprawnie posługuje się terminami: germanizacja • wymienia podstawowe skutki powstania styczniowego	• podaje lata wydarzeń: 1894 r. – utworzenie Hukaty, 1901 r. – strajk we Wrześni • poprawnie posługuje się terminami kulturkampf, rugi pruskie, stańczycy, Hukata, trójjajalizm • przedstawia dokonania postaci: Michała Drzymały, Hipolita Cegielskiego • rozróżnia bezpośrednie i długofalowe następstwa	• porównuje rozwój gospodarczy w trzech zaborach • wyjaśnia przyczyny zacofania gospodarczego w zaborze austriackim - charakteryzuje zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców	• na przykładzie obrazu Jana Matejki „Stańczyk” charakteryzuje idee konserwatystów krakowskich • ocenia politykę zaborców w poszczególnych zaborach wobec rozwoju kultury polskiej - porównuje i ocenia politykę zaborców wobec Polaków	• porównuje możliwości prowadzenia działalności społecznej i rozwoju narodowego w trzech zaborach w drugiej połowie XIX w.

			powstania styczniowego • opisuje metody germanizacji • charakteryzuje i ocenia zróżnicowane postawy społeczeństwa wobec zaborców			
4. Partie polityczne na ziemiach polskich	• ruch socjalistyczny na ziemiach polskich • narodowa demokracja • rozwój ruchu ludowego • rewolucja 1905 r. na ziemiach polskich i jej skutki	• podaje rok rewolucji w Rosji i na ziemiach polskich – 1905 r. • przedstawia dokonania postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego • wymienia partie ruchu socjalistycznego, narodowej demokracji, ruchu ludowego	• podaje lata wydarzeń: 1892 r. – powstanie PPS, 1893 r. – powołanie Ligi Narodowej, 1895 r. – utworzenie Stronnictwa Ludowego • przedstawia dokonania postaci: Ludwika Waryńskiego, Ignacego Daszyńskiego, Wincentego Witosa	• omawia przyczyny oraz przebieg rewolucji 1905–1907 w Królestwie Polskim • wskazuje na mapie ośrodki wystąpień robotniczych w okresie rewolucji 1905–1907	• opisuje rozwój ruchu spółdzielczego na ziemiach polskich • przedstawia skutki rewolucji z lat 1905–1907 na ziemiach polskich	• przedstawia dokonania postaci: Stanisława Wojciechowskiego, Bolesława Limanowskiego, Róży Luksemburg, Juliana Marchlewskiego
5. Gospodarka i społeczeństwo ziem polskich	• Praca organiczna i praca u podstaw • Rolnictwo pod zaborami • Rozwój przemysłu • Przemiany społeczne • Asymilacja Żydów	• poprawnie posługuje się terminami: praca organiczna, praca u podstaw • wymienia warstwy społeczne funkcjonujące w XIX wieku na ziemiach polskich pod zaborami	• podaje lata wydarzeń: 1864 r. – uwłaszczenie w Królestwie Polskim, • przedstawia dokonania postaci: Dezyderygo Chłapowskiego, Karola Marcinkiewicza, Hipolita Cegielskiego i ks. Piotra Wawrzyniaka • wymienia przykłady działalności organizacji kulturalnych i społecznych na ziemiach pod zaborami	• omawia na czym polegała wyjątkowość stworzenia poznańskiego Bazaru • wyjaśnia na czym polegała idea spółdzielczości • opisuje wdrażanie idei pracy u podstaw • porównuje stan rolnictwa na ziemiach pod zaborami • opisuje rozwój przemysłu na ziemiach pod zaborami • opisuje funkcjonowanie Żydów na ziemiach polskich XIX wieku	• opisuje rozwój ruchu spółdzielczego na ziemiach polskich pod zaborami • ocenia działania Polaków dla podtrzymania polskości pod zaborami	• przedstawia dokonania postaci: Andrzeja Zamoyskiego, • poprawnie posługuje się terminami: sztetl
6. Kultura polska bez państwa polskiego	• kultura narodowa Polaków na przełomie XIX i XX w. • polski pozytywizm • powstanie szkoły krakowskiej i warszawskiej • kultura Młodej Polski	• poprawnie posługuje się terminami: pozytywizm, modernizm • przedstawia dokonania Henryka Sienkiewicza	• podaje datę przyznania literackiej Nagrody Nobla dla Henryka Sienkiewicza – 1905 r. • poprawnie posługuje się terminami: szkoła krakowska i warszawska, Młoda Polska • porównuje warunki rozwoju kultury narodowej Polaków w trzech zaborach	• charakteryzuje rozwój pozytywizmu na ziemiach polskich • wymienia polskich przedstawicieli pozytywizmu i podaje przykłady ich twórczości	• charakteryzuje sztukę Młodej Polski – jej reprezentantów i główne dzieła • ocenia rolę historii w kształtowaniu polskiej kultury narodowej	

Rozdział V: I wojna światowa						
1. Przyczyny wybuchu I wojny światowej	• powstanie nowych mocarstw w drugiej połowie XIX w. • konflikt między europejskimi mocarstwami • wyścig zbrojeń • wojna rosyjsko-japońska • kocioł bałkański	• poprawnie posługuje się terminami: trójprzymierze, trójporozumienie, - wymienia bezpośrednie i pośrednie przyczyny wojny światowej	• podaje rok wybuchu wojny japońsko-rosyjskiej – 1904 r. • poprawnie posługuje się terminami: państwa centralne, <i>entente cordiale</i>, ententa, kocioł bałkański • wymienia główne przyczyny narastania konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX w. oraz lokalizuje je na mapie	• opisuje przyczyny, przebieg i skutki wojny japońsko-rosyjskiej i wojen bałkańskich	• charakteryzuje politykę głównych mocarstw światowych przed wybuchem I wojny światowej • ocenia znaczenie wyścigu zbrojeń dla wybuchu konfliktu światowego	• przedstawia rolę postaci: Gawriło Princip
2. Wielka wojna	• wybuch I wojny światowej • początek walk na froncie zachodnim • wojna pozycyjna • walki na wschodzie Europy	• podaje daty wydarzeń: 28 czerwca 1914 r. — zamach w Sarajewie, • poprawnie posługuje się terminami: wojna pozycyjna, manewrowa (błyskawiczna) • wymienia państwa walczące w wielkiej wojnie po stronie państw centralnych i po stronie ententy	• podaje daty wydarzeń: 1916 r. – bitwa pod Verdun, 11 listopada 1918 r. – kapitulacja Niemiec • charakteryzuje specyfikę działań wojennych ze szczególnym uwzględnieniem nowych środków technicznych • omawia najważniejsze bitwy lądowe stoczone podczas I wojny światowej - opisuje etapy wojny i działania wojenne lat 1914-1918	• opisuje znaczenie użycia nowych środków technicznych w walkach w czasie wielkiej wojny - opisuje wygląd nowoczesnego pola bitwy	• porównuje działania na froncie zachodnim z walkami na froncie wschodnim • wskazuje na mapie linię frontu na wschodzie i zachodzie pod koniec 1914 r. oraz w momencie zawieszenia broni	• charakteryzuje zmiany w umundurowaniu wojska w I wojnie światowej
3. Zakończenie I wojny światowej	• walki na Bałkanach i we Włoszech • przewaga ententy • kapitulacja Niemiec, koniec walk i podpisanie traktatu wersalskiego • skutki I wojny światowej	• podaje daty wydarzeń: 11 listopada 1918 r. – zakończenie I wojny światowej, 28 czerwca 1919 r. – podpisanie traktatu wersalskiego • wymienia skutki wielkiej wojny - wymienia przyczyny przystąpienia USA do wojny	• omawia znaczenie zawieszenia broni na froncie wschodnim, spowodowanego rewolucją w Rosji • przedstawia rolę tzw. traktatu brzeskiego dla przebiegu I wojny światowej	• wskazuje na mapie kolonie niemieckie opanowane przez wojska ententy w 1914 r. • przedstawia postanowienia traktatu wersalskiego w sprawie Niemiec	• charakteryzuje walki na Bałkanach w I wojnie światowej • wymienia najważniejsze bitwy morskie stoczone podczas I wojny światowej	• ocenia wpływ i znaczenie wielkiej wojny dla Europy i świata

5. Rewolucje w Rosji	• rewolucja lutowa • okres dwuwładzy w Rosji • stronnictwa polityczne w Rosji • przewrót bolszewicki • wojna domowa w Rosji • skutki rewolucji	• podaje datę przewrotu bolszewickiego – listopad 1917 r. • poprawnie posługuje się terminem bolszewicy, rewolucja bolszewicka • przedstawia rolę postaci: Mikołaja II, Włodzimierza Lenina - ukazuje sytuację wewnętrzną w Rosji i jej wpływ na rewolucję - wyjaśnia polityczne i społeczno-gospodarcze przyczyny wybuchu rewolucji w Rosji w 1917 r.	• podaje daty wydarzeń: 15 marca 1917 r. – abdykacja cara Mikołaja II, 1922 r. – utworzenie ZSRR • poprawnie posługuje się terminami: dwuwładza, eserowcy, mieniszewicy, kadeci, Armia Czerwona, Biali - opisuje działalność Włodzimierza Lenina • omawia okoliczności przejścia przez bolszewików władzy w Rosji • opisuje bezpośrednie następstwa rewolucji lutowej i październikowej dla Rosji oraz Europy - opisuje drogę do zmiany ustroju w Rosji	• ogólnie charakteryzuje reakcję Europy na wydarzenia w Rosji • omawia losy rodziny carskiej po przewrocie bolszewickim - Rozumie przyczyny zdobycia władzy przez bolszewików - opisuje różnice ustrojowe państwa po rewolucji lutowej i październikowej - wyjaśnia jakie znaczenie dla Rosji Radzieckiej miało podpisanie traktatu pokojowego z Niemcami w Brześciu Litewskim	• wyjaśnia rolę Niemiec we wzmożeniu ugrupowania bolszewików w Rosji - opisuje skutki rewolucji październikowej dla Rosji i świata - ocenia metody przejścia władzy przez bolszewików	• szczegółowo omawia reakcję państw europejskich na wydarzenia w Rosji oraz wpływ rewolucji na sytuację polityczną w Europie • przedstawia rolę postaci: Aleksandra Kiereńskiego, Iwa Trockiego, Feliksa Dzierżyńskiego
6. Polacy w walce o niepodległość	• polskie orientacje polityczne • organizacje niepodległościowe • Legiony Polskie • formacje polskie u boku Rosji • działalność Polskiej Organizacji Wojskowej • wojsko polskie we Francji	• podaje rok utworzenia Legionów Polskich – 1914 r. • przedstawia dokonania postaci: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego • poprawnie posługuje się terminami: Legiony Polskie - Opisuje pierwsze organizacje niepodległościowe i zbrojne	• podaje lata wydarzeń: 1908 r. – powołanie Związku Walki Czynnej, 1917 r. – powstanie Błękitnej Armii we Francji • poprawnie posługuje się terminami: Kompania Kadrowa, kryzys przysięgowy, orientacja prorosyjska, orientacja proaustriacka • opisuje poglądy zwolenników różnych polskich orientacji politycznych - opisuje stanowisko USA wobec sprawy utworzenia niepodległej Polski - opisuje powstanie i działalność Legionów Polskich, J. Piłsudskiego, Błękitnej Armii Hallera	• wskazuje na mapie rejony walk Legionów Polskich • przedstawia dokonania postaci: Józefa Hallera, Józefa Dowbora-Muśnickiego • charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy utworzenia armii polskiej	• wyjaśnia znaczenie uznania przez Francję i Wielką Brytanię Komitetu Narodowego Polskiego za reprezentację narodu polskiego • ocenia wysiłek zbrojny Polaków - ocenia znaczenie obietnic rosyjskich, austro-węgierskich i niemieckich władz dla sprawy polskiej Piłsudskiego	- wymienia i ocenia główne dokonania Józefa Piłsudskiego

7. Sprawa polska w czasie I wojny światowej	• państwa zaborcze a sprawa polska • Akt 5 listopada • sprawa polska w polityce ententy • Polacy na konferencji paryskiej	• podaje datę manifestu dwóch cesarzy – 5 listopada 1916 r., 8 stycznia 1918 r. – orędzie prezydenta Thomasa Woodrowa Wilsona, • charakteryzuje stosunek państw zaborczych do sprawy polskiej • poprawnie posługuje się terminami: Akt 5 listopada	• podaje daty wydarzeń: 28 czerwca 1919 r. – traktat wersalski • poprawnie posługuje się terminami: Tymczasowa Rada Stanu, Rada Regencyjna, • przedstawia dokonania postaci: Ignacego Paderewskiego, Romana Dmowskiego, Józefa Piłsudskiego	• przedstawia stosunek państw ententy do sprawy polskiej • wymienia postanowienia traktatu wersalskiego w sprawie polskiej	• wyjaśnia międzynarodowe uwarunkowania sprawy polskiej • wskazuje na przełomowe znaczenie dla sprawy polskiej orędzia prezydenta USA Thomasa Woodrowa Wilsona	• ocenia propozycje państw walczących w I wojnie światowej złożone Polakom
ROZDZIAŁ VI: ŚWIAT PO I WOJNIE ŚWIATOWEJ						
1. System wersalski	– postanowienia traktatu wersalskiego – powstanie Ligi Narodów – sytuacja w Niemczech po zakończeniu I wojny światowej – rewolucje w Niemczech i na Węgrzech – rozpad Austro-Węgier, powstanie nowych państw w Europie: Polski, Czechosłowacji, Królestwa SHS (Jugosławii), Litwy, Łotwy, Estonii, Finlandii, Irlandii, Islandii, Wolnego Miasta Gdańska i ZSRR – nowy układ sił w Europie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Liga Narodów – zna daty: zakończenia I wojny światowej, powstania Ligi Narodów (1920 r.) – wskazuje na mapie i wymienia państwa nowo powstałe po I wojnie światowej – określa skutki polityczne, gospodarcze i militarne traktatu wersalskiego dla Niemiec – wyjaśnia, w jakim celu powstała Liga Narodów	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: demilitaryzacja, reparacje, Republika Weimarska – zna daty: podpisania traktatu wersalskiego (VI 1919 r.), – identyfikuje postacie: Thomasa Woodrowa Wilsona, Davida Lloyd'a George'a, Georges'a Clemenceau – prezentuje główne założenia polityki USA, Francji i Wielkiej Brytanii na konferencji paryskiej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Freikorps, zasada samostanowienia, Związek Spartakusa – wskazuje na mapie: zmiany granic Niemiec po I wojnie światowej, strefę zdemilitaryzowaną – podaje przyczyny niezadowolenia Niemiec z ustalonych zasad traktatu wersalskiego - określa politykę państw po I wojny światowej	Uczeń: – podaje różnice w wizjach świata powojennego USA, Wielkiej Brytanii i Francji na konferencji paryskiej – analizuje konsekwencje polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe I wojny światowej – ocenia założenia i trwałość systemu wersalskiego,	Uczeń: – identyfikuje postacie: Karla Liebknechta, Róży Luksemburg, – ocenia związki rewolucji w Niemczech z rewolucją bolszewicką w Rosji Radzieckiej
2. Odbudowa powojenna i wielki kryzys	– skutki I wojny światowej (kryzys gospodarczy, zniszczenia wojenne, bezrobocie, konflikty społeczne)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: wielki kryzys gospodarczy, – zna datę wielkiego kryzysu gospodarczego w USA	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: czarny czwartek, inflacja, New Deal – zna datę: tzw. czarnego czwartku (X 1929 r.)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: hiperinflacja, interwencjonizm państwowy, – zna daty: ogłoszenia New Deal (1933 r.)	Uczeń: - ocenia wpływ skutków I wojny światowej na sytuację polityczną i gospodarczą świata	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: deflacja

	– powojenna hiperinflacja – wielki kryzys gospodarczy – metody walki z kryzysem (New Deal)	(1929-1933) – podaje przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego – przedstawia najważniejsze skutki wielkiego kryzysu	– identyfikuje postać Franklina Delano Roosevelta - wskazuje skutki I wojny światowej - wyjaśnia na czym polegała polityka Nowego Ładu	– wyjaśnia mechanizm powstania wielkiego kryzysu gospodarczego		
3. Kryzys demokracji w Europie	– narodziny i rozwój włoskiego faszyzmu (ideologia, działalność partii faszystowskiej, przejęcie władzy, budowa państwa totalitarnego) – powstanie nazizmu w Niemczech – przejęcie władzy przez Adolfa Hitlera, budowa państwa totalitarnego – społeczeństwo III Rzeszy – początek zbrodni nazistów przed wybuchem II wojny światowej – faszyzm i autorytaryzm winnych krajach europejskich	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: faszyzm, nazizm (narodowy socjalizm), antysemityzm – zna datę przejęcia władzy przez B. Mussoliniego (1922 r.) i A. Hitlera (1933 r.) – identyfikuje postacie: Benita Mussoliniego, Adolfa Hitlera – wskazuje na mapie: Włochy, Niemcy – przedstawia specyficzne cechy włoskiego faszyzmu i niemieckiego nazizmu	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: marsz na Rzym, NSDAP, duce, „Mein Kampf”, Führer, SS, propaganda, – zna daty: marszu na Rzym (X 1922 r.), wprowadzenia ustaw norymberskich (1935 r.) – przedstawia genezę włoskiego faszyzmu i niemieckiego nazizmu – wskazuje etapy przejmowania władzy przez B. Mussoliniego we Włoszech i A. Hitlera w Niemczech	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Narodowa Partia Faszystowska, „czarne koszule”, pucz monachijski, „noc długich noży”, SA, Hitlerjugend, – zna daty: puczu w Monachium (1923 r.), „nocy długich noży” (1934 r.), remilitaryzacji Nadrenii (1936 r.), „nocy kryształowej” (1938 r.) – charakteryzuje i porównuje funkcje państwa w systemie faszystowskim i nazistowskim	Uczeń: – zna daty: powstania Związków Włoskich Kombatantów (1919 r.), – identyfikuje postacie: Heinricha Himmlera, Josepha Goebbelsa, – porównuje faszyzm z nazizmem, uwzględniając kwestie organizacji państwa, ideologii oraz polityki wobec społeczeństwa	Uczeń: – identyfikuje postacie: Fryderyka Nietzschego, Alfreda Rosenberga, Paula von Hindenburga – wyjaśnia znaczenie terminów: „noc kryształowa”, pakti laterańskie, eugenika
4. ZSRR w okresie międzywojennym	– utworzenie ZSRR – funkcjonowanie gospodarki komunistycznej – przejęcie władzy i rządu Józefa Stalina – industrializacja i kolektywizacja w ZSRR – Wielki Głód – społeczeństwo radzieckie – terror komunistyczny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: stalinizm, łagry – identyfikuje postacie: Włodzimierza Lenina, Józefa Stalina – podaje charakterystyczne cechy komunizmu sowieckiego, – zna daty: przejęcia władzy przez J. Stalina (1924 r.)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: kolektywizacja, kult jednostki industrializacja, , Gułag, NKWD – zna daty: utworzenia ZSRR (XII 1922 r.), – podaje genezę stalinizmu – opisuje politykę gospodarczą i społeczną w ZSRR	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: komunizm wojenny, Nowa Ekonomiczna Polityka (NEP), kułak, kołchoz, sowchoz, Wielki Głód, – zna daty: wprowadzenia NEP (1921 r.), wielkiej czystki (1936–1938) – opisuje funkcje państwa w systemie stalinowskim – przedstawia przyczyny i przejawy terroru stalinowskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Komsomoł, – ocenia skutki przymusowej industrializacji i kolektywizacji w ZSRR	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu OGPU, wielka czystka – przedstawia podobieństwa i różnice systemów demokratycznych, autorytarnych i totalitarnych w Europie – identyfikuje postać Lwa Trockiego

5. Kultura okresu Międzywojennego	– emancypacja kobiet i kryzys rodziny – sekularyzacja społeczeństwa – rozwój techniki – początki kultury masowej – mass media – nowe kierunki w architekturze, sztuce i nauce	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: mass media, kultura masowa – wymienia przełomowe osiągnięcia techniki – podaje przyczyny powstania kultury masowej	Uczeń: – identyfikuje postacie: Zygmunta Freuda, Walta Disneya, Charliego Chaplina – przedstawia przyczyny kryzysu tradycyjnej rodziny – charakteryzuje wpływ mass mediów na postawę społeczeństwa	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: modernizm, kubizm, ekspresjonizm, surrealizm, socrealizm, – wyjaśnia związki ideologii politycznych z przykładami osiągnięć artystycznych i architektonicznych	Uczeń: – identyfikuje postacie: Rudolfa Valentino, Grety Garbo, Poli Negri,	Uczeń: – charakteryzuje i ocenia wpływ przemian w życiu społecznym i kulturalnym na przeobrażenia polityczne Europy
6. Świat na drodze ku wojnie	– militaryzacja Niemiec – ekspansja Japonii i japońskie zbrodnie w Chinach – polityka zagraniczna Włoch – wojna domowa w Hiszpanii i kontekst międzynarodowy tego konfliktu – Anschluss Austrii – układ monachijski – kształtowanie się osi Berlin–Rzym–Tokio – ostatnie dni pokoju w 1939 r. (utworzenie Protektoratu Czech i Moraw, włączenie Kłajpedy do III Rzeszy)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: remilitaryzacja Nadrenii Anschluss – zna daty: Anschlussu Austrii (III 1938 r.), zajęcia Czechosłowacji przez III Rzeszę (III 1939 r.) – identyfikuje postacie: Adolfa Hitlera, Benita Mussoliniego – wskazuje na mapie państwa paktu antykominternowskiego, – omawia etapy obalania ładu powersalskiego oraz ekspansję Niemiec w Europie	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: pakt antykominternowski, – zna daty powstania osi (1936–1937), wojny domowej w Hiszpanii (1936–1939) – identyfikuje postać Francisca Franco – wskazuje na mapie zmiany terytorialne w Europie w latach 30. XX w. – charakteryzuje przyczyny militarystycznej polityki Niemiec, Japonii i Włoch – omawia założenia agresywnej polityki Włoch, Niemiec i Japonii – przedstawia genezę i skutki hiszpańskiej wojny domowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Brygady Międzynarodowe, konferencja w Monachium, – zna daty: wystąpienia Niemiec z Ligi Narodów (1933 r.), remilitaryzacji Nadrenii (1936), wojny włosko-abisyńskiej (1935–1936), konferencji monachijskiej (IX 1938 r.) – identyfikuje postacie: Neville’a Chamberlaina, – wskazuje na mapie zmiany terytorialne na świecie w latach 30. XX w. – omawia proces militaryzacji III Rzeszy – przedstawia przebieg hiszpańskiej wojny domowej – omawia czynniki polityczne, społeczne i gospodarcze wpływające na genezę II wojny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: cesarstwo Mandżukuo, Legion Condor, inwazji japońskiej w Chinach (1937 r.), zajęcia Albanii przez Włochy (1939 r.), – identyfikuje postacie: ks. Józefa Tiso – wyjaśnia przyczyny sukcesów państw faszystowskich w latach 1935–1939 – określa uwarunkowania polityki państw europejskich wobec Hitlera	Uczeń: – identyfikuje postacie: Hajle Sellasje, Arthura Seyss-Inquarta – opisuje rozbudowę niemieckiej armii w okresie międzywojennym na tle sił Wielkiej Brytanii i Francji – opisuje przebieg wybranego konfliktu zbrojnego prowadzonego poza Europą w latach 30. XX w. – przedstawia najważniejsze założenia polityki Wielkiej Brytanii i Francji w przededniu II wojny światowej
ROZDZIAŁ VII: II RZECZPOSPOLITA						
1. Odrodzenie Rzeczypospolitej	– tworzenie się lokalnych ośrodków polskiej władzy – ziemie polskie pod koniec	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Tymczasowy Naczelnik Państwa, – zna datę przejścia władzy wojskowej przez J.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Regencyjna, Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej, Komitet Narodowy Polski	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska Komisja Likwidacyjna, Komisariat Naczelnej Rady Ludowej – zna datę powstania rządu J.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Rada Narodowa Księstwa Cieszyńskiego – ocenia skutki polityczne, gospodarcze i militarne	Uczeń: – podaje przyczyny różnic w sposobie przejmowania władzy przez Polaków na poszczególnych

	I wojny światowej (lokalne ośrodki władzy) – odzyskanie niepodległości 11 listopada 1918 r. (przekazanie władzy Józefowi Piłsudskiemu, rządu Jędrzeja Moraczewskiego i Ignacego Paderewskiego) – ententa a sprawa polska (postanowienia traktatu wersalskiego wobec Polski) – trudne początki niepodległości	Piłsudskiego (11 XI 1918 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – omawia rolę J. Piłsudskiego oraz R. Dmowskiego w odbudowie państwa polskiego – wyjaśnia, z czego wynikały trudności w unifikacji ziem polskich	– zna daty: powstania Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej (XI 1918 r.), powstania rządu I. J. Paderewskiego (I 1919 r.) – identyfikuje postacie: Ignacego Daszyńskiego, Ignacego Jana Paderewskiego – omawia przyczyny przejęcia władzy w Polsce przez Józefa Piłsudskiego – przedstawia postanowienia traktatu wersalskiego dotyczące Polski	Moraczewskiego (XI 1919 r.) – identyfikuje postać Jędrzeja Moraczewskiego – przedstawia genezę odzyskania niepodległości przez Polskę w 1918 r. – charakteryzuje program reform politycznych i ekonomicznych zapowiadany przez Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej -wyjaśnia sytuacje sprzyjające powstaniu Polski	traktatu wersalskiego dla Polski – wyjaśnia wpływ państw ententy na politykę Polski – ocenia rolę Józefa Piłsudskiego oraz Romana Dmowskiego w odbudowie państwa polskiego	terenach rodzącej się II Rzeczypospolitej
2. Walki o granicę wschodnią	– wizje państwa oraz koncepcje polskich granic Romana Dmowskiego i Józefa Piłsudskiego – spór polsko-ukraiński o Galicję Wschodnią – wojna polsko-bolszewicka (wyprawa na Kijów, ofensywa bolszewików od czerwca 1920 r., Bitwa Warszawska, pokój w Rydze) – kwestia Wileńszczyzny (bunt gen. Lucjana Żeligowskiego i problem Litwy Środkowej, stosunki polsko-litewskie)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu Bitwa Warszawska – zna datę Bitwy Warszawskiej (13-16 VIII 1920 r.) – wskazuje na mapie tereny kształtującej się II Rzeczypospolitej – omawia znaczenie Bitwy Warszawskiej 1920 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: koncepcja inkorporacyjna, koncepcja federacyjna, Orlęta Lwowskie, bunt Żeligowskiego, pokój ryski – zna daty: wojny polsko-ukraińskiej (1918-1919), buntu Żeligowskiego (X 1920 r.), pokoju ryskiego (18 III 1921 r.) – identyfikuje postać gen. Lucjana Żeligowskiego – wskazuje na mapie przebieg granicy wschodniej II Rzeczypospolitej według pokoju ryskiego – prezentuje koncepcje polskiej granicy wschodniej – określa etapy walki o polską granicę wschodnią	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Błękitna Armia, linia Curzona, Litwa Środkowa – zna daty: wyprawy kijowskiej (V 1920 r.), bitwy niemeńskiej (IX 1920 r.), włączenia Litwy Środkowej do Polski (1922 r.) – identyfikuje postacie: gen. Józefa Hallera, Symona Petlury, Michaiła Tuchaczewskiego, – wskazuje na mapie: linię Curzona, główne kierunki uderzeń wojsk bolszewickich i polskich w sierpniu i wrześniu 1920 r. – określa główne przyczyny konfliktu z Ukrainą, – przedstawia postanowienia traktatu ryskiego z 1921 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Rada Obrony Państwa, Tymczasowy Komitet Rewolucyjny Polski, Ukraińska Republika Ludowa (URL), – zna datę powstania Tymczasowego Komitetu Rewolucyjnego Polski (VII 1920 r.) – przedstawia genezę konfliktu polsko-ukraińskiego – charakteryzuje politykę państw ententy wobec wojny polsko-bolszewickiej	Uczeń: - porównuje siły militarne Polski i Rosji Radzieckiej w wojnie polsko-bolszewickiej – omawia propagandowy aspekt wojny polsko-bolszewickiej, w tym Bitwy Warszawskiej – identyfikuje postacie: Juliana Marchlewskiego, Feliksa Dzierżyńskiego, Siemiona Budionnego - wyjaśnia znaczenie terminu: konferencja w Spa

3. Walka o zachodnią i południową granicę	– sytuacja w zaborze pruskim – przebieg i skutki powstania wielkopolskiego – trzy powstania i plebiscyt na Górnym Śląsku – plebiscyty na Warmii, Mazurach i Powiślu – konflikt o Śląsk Cieszyński	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: powstanie wielkopolskie, powstania śląskie – zna daty powstania wielkopolskiego (XII 1918 r.–II 1919 r.), powstań śląskich (1919–1921) – wskazuje na mapie tereny objęte powstaniami – omawia skutki powstania wielkopolskiego – przedstawia skutki powstań śląskich	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Polska Organizacja Wojskowa – zna daty: plebiscytu na Warmii, Mazurach i Powiślu (VII 1920 r.), plebiscytu na Górnym Śląsku (III 1921 r.) – identyfikuje postać Wojciecha Korfańtego – wskazuje na mapie terytoria przyznane Polsce na mocy traktatu wersalskiego i objęte plebiscytami – podaje decyzje, jakie zapadły na mocy traktatu wersalskiego dla sprawy polskiej – omawia przyczyny powstania wielkopolskiego – przedstawia przyczyny powstań śląskich	Uczeń: – zna daty: I powstania śląskiego (VIII 1919 r.), II powstania śląskiego (VIII 1920 r.), III powstania śląskiego (V 1921 r.), – identyfikuje postać gen. Józefa Hallera – wskazuje na mapie: Zaolzie, Śląsk Cieszyński i Górny Śląsk – omawia przebieg powstania wielkopolskiego – przedstawia przebieg powstań śląskich – wymienia czynniki decydujące o przegranej Polski w plebiscytach na Górnym Śląsku, Warmii, Mazurach i Powiślu	Uczeń: – zna daty: zajęcia Śląska Cieszyńskiego przez Czechosłowację (1919 r.), – wyjaśnia przyczyny, przebieg i skutki sporu polsko-czeskiego o Zaolzie	Uczeń: – ocenia postawę aliantów wobec walk Polaków o granicę zachodnią i południową, – identyfikuje postacie: Stanisława Taczaka, Józefa Dowbora-Muśnickiego
4. Rządy parlamentarne	– pierwsze wybory parlamentarne i mała konstytucja – polska scena polityczna (przed zamachem majowym) – charakterystyka konstytucji marcowej – elekcja prezydenta i zabójstwo Gabriela Narutowicza – reformy Władysława Grabskiego i reforma rolna – mniejszości narodowe w II Rzeczypospolitej – charakterystyka rządów parlamentarnych (1919–1926)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu konstytucja marcowa – zna datę uchwalenia konstytucji marcowej (17 III 1921 r.), wyborów do sejmu ustawodawczego (I 1919 r.), – identyfikuje postacie: Józefa Piłsudskiego, Romana Dmowskiego – przedstawia założenia ustrojowe konstytucji marcowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: sejm ustawodawczy, mała konstytucja, reforma walutowa – zna daty: uchwalenia małej konstytucji (II 1919 r.), wyborów pierwszego prezydenta II Rzeczypospolitej (XII 1922 r.), reformy walutowej (1923 r.) – identyfikuje postacie: Gabriela Narutowicza, Stanisława Wojciechowskiego, Władysława Grabskiego – podaje cele i skutki reform Władysława Grabskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: reforma rolna, – identyfikuje postacie: Wincentego Witosa, Ignacego Daszyńskiego – opisuje uprawnienia Naczelnika Państwa Polskiego – wymienia zasady ustrojowe małej konstytucji – przedstawia założenia oraz przebieg reformy rolnej – omawia rolę sejmu, rządu i prezydenta w konstytucji marcowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: „getto ławkowe”, UNDO, OUN – omawia scenę polityczną II Rzeczypospolitej i analizuje jej przemiany w latach 1919–1926 – ocenia rządy parlamentarne w Polsce w latach 1919–1926	Uczeń: – opisuje przebieg i ocenia skutki polityczne pierwszych wyborów prezydenckich dla państwa polskiego

5. Zamach majowy i rządy sanacji	– kryzys rządów parlamentarnych – przyczyny i przebieg zamachu majowego – nowela sierpniowa i konstytucja kwietniowa – rządy sanacyjne za życia Piłsudskiego – próby konsolidacji opozycji, utworzenie Centrolewu, kongres krakowski – represyjna polityka obozu sanacyjnego wobec opozycji politycznej, wybory i proces brzeski, Bereza Kartuska – walka o władzę w obozie sanacji po śmierci Piłsudskiego – polski autorytaryzm na tle europejskim	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: zamach majowy, sanacja, konstytucja kwietniowa – zna daty: rozpoczęcia przewrotu majowego (12 V 1926 r.), uchwalenia konstytucji kwietniowej (23 IV 1935 r.) – identyfikuje postać Józefa Piłsudskiego – charakteryzuje najważniejsze założenia konstytucji kwietniowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: partyjniactwo, piłsudczycy, nowełe sierpniowe – zna daty: wyboru Ignacego Mościckiego na prezydenta (VI 1926 r.), – identyfikuje postacie: Ignacego Mościckiego, Józefa Becka – podaje główne przyczyny zamachu majowego i opisuje jego bezpośrednie skutki – wymienia zmiany w konstytucji kwietniowej w stosunku do konstytucji marcowej	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Generalny Inspektor Sił Zbrojnych (GISZ), Bezpartyjny Blok Współpracy z Rządem (BBWR), Centrolew, wybory brzeskie, proces brzeski, – zna daty: powstania BBWR (1928 r.), powstania Centrolewu (1930 r.), wyborów brzeskich (1930 r.), – identyfikuje postacie: Kazimierza Bartla, Walerego Sławka – przedstawia – poglądy Józefa Piłsudskiego dotyczące polityki wewnętrznej i ustroju Polski – opisuje przebieg zamachu majowego – analizuje okoliczności wprowadzenia konstytucji kwietniowej z 1935 r.	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Obóz Zjednoczenia Narodowego, ONR-Falanga – identyfikuje postać Władysława Sikorskiego – prezentuje główne ugrupowania opozycyjne w czasach rządów sanacji - charakteryzuje znaczenie zmian ustrojowych w sierpniu 1926 r. – porównuje zakres władzy prezydenta w konstytucji marcowej i kwietniowej – prezentuje przykłady łamania zasad demokracji w czasach rządów sanacji	Uczeń: – ocenia wydarzenia zamachu majowego oraz rządy sanacji na tle sytuacji politycznej w Europie
6. Kultura i gospodarka II Rzeczy-pospolitej	– szkolnictwo w II Rzeczypospolitej – kultura i nauka w II RP – gospodarka odrodzonej Polski i jej główne problemy – inwestycje przemysłowe i osiągnięcia gospodarcze II Rzeczypospolitej (reformy Eugeniusza Kwiatkowskiego – budowa Gdyni i Centralnego Okręgu Przemysłowego)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Polska A i B, Centralny Okręg Przemysłowy – wskazuje na mapie obszar Polski A i B – wymienia najważniejsze osiągnięcia II Rzeczypospolitej w dziedzinie oświaty, gospodarki i kultury	Uczeń: - zna datę rozpoczęcia budowy portu w Gdyni (1920 r.) – wskazuje na mapie zasięg Centralnego Okręgu Przemysłowego – identyfikuje postać Eugeniusza Kwiatkowskiego – charakteryzuje stan szkolnictwa w II Rzeczypospolitej – wymienia czynniki wpływające na utrudnienia rozwoju gospodarczego II Rzeczypospolitej – przedstawia główne	Uczeń: – zna daty: reform oświatowych w II Rzeczypospolitej (1924 r., 1932 r.), budowy Centralnego Okręgu Przemysłowego (1937 r.) – identyfikuje postacie: Stanisława Grabskiego, Janusza Jędrzejewicza, Stefana Żeromskiego, Władysława Reymonta, Juliana Tuwima, Witolda Gombrowicza, Brunona Schulza – wskazuje na mapie okręgi przemysłowe Polski (poza COP)	Uczeń: – identyfikuje postacie: Marii Dąbrowskiej, Eugeniusza Bodo, – omawia na przykładach uczonych i twórców dokonania polskiej nauki i kultury okresu międzywojennego - literatury, malarstwa, architektury, muzyki, teatru i kinematografii – ocenia realizację reform Eugeniusza Kwiatkowskiego – ocenia reformy Stanisława Grabskiego	Uczeń: – identyfikuje postacie: Zofii Nałkowskiej, Poli Negri, Stanisława Ignacego Witkiewicza, Wojciecha Kossaka, Leona Wyczółkowskiego, – porównuje sytuację ekonomiczną Polski z innymi regionami Europy i świata, uwzględniając okoliczności kryzysu gospodarczego w 1923 r. i 1929 r.

			założenia reform Eugeniusza Kwiatkowskiego	– opisuje wiodące nurty w polskiej kulturze i sztuce		
7. Polityka zagraniczna II Rzeczypospolitej	– sytuacja międzynarodowa II Rzeczypospolitej – układy w Rapallo i Locarno – polityka zagraniczna Piłsudskiego – polityka równowagi i „równych odległości”	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: polityka równowagi – wskazuje na mapie sąsiadów II Rzeczypospolitej – wymienia najważniejsze cechy polskiej polityki zagranicznej w latach 1919–1939 – zna daty: polsko-francuskiego układu sojuszniczego (II 1921 r.), traktatu o nieagresji z ZSRR (1932 r.), polsko-niemieckiej deklaracji o niestosowaniu przemocy (1934 r.)	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: wojna przewencyjna, polityka równych odległości, – identyfikuje postać Józefa Becka – charakteryzuje relacje Polski z Niemcami oraz ZSRR w okresie międzywojennym	Uczeń: – zna daty: układu z Rumunią (III 1921 r.), układu w Rapallo (1922 r.), konferencji w Locarno (1925 r.) – przedstawia relacje Polski z sąsiadami na tle sytuacji międzynarodowej – omawia wpływ decyzji konferencji międzynarodowych na geopolityczne położenie Polski – omawia koncepcję polityki zagranicznej Józefa Piłsudskiego	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: Międzymorze – ocenia politykę równowagi prowadzoną przez Józefa Piłsudskiego i jego współpracowników – wyjaśnia genezę konfliktów Polski z Litwą i Czechosłowacją	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: polityka prometejska – identyfikuje postacie: Tadeusza Hołównki, - ocenia skutki polityki prometejskiej i koncepcji Międzymorza dla stosunków Polski z sąsiadami
8. Polska w przededniu II wojny światowej	– zajęcie Zaolzia – relacje polsko-litewskie – niemieckie żądania wobec Polski w latach 1938–1939 – zacieśnienie współpracy z Wielką Brytanią i Francją – pakt Ribbentrop-Mołotow – sojusz z Wielką Brytanią – aktywizacja polskiego społeczeństwa w przededniu wojny	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminu: pakt Ribbentrop-Mołotow – zna datę zawarcia paktu Ribbentrop-Mołotow (23 VIII 1939 r.) – charakteryzuje postanowienia paktu – wymienia sojuszników Polski w przededniu II wojny światowej, - wymienia żądania Hitlera wobec Polski	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: ultimatum, – zna datę podpisania sojuszu polsko-brytyjskiego (25 VIII 1939 r.) – identyfikuje postacie: Józefa Becka, Joachima von Ribbentropa, Władysława Mołotowa – przedstawia główne założenia polskiej polityki zagranicznej za czasów ministra Józefa Becka	Uczeń: – zna datę zajęcia Zaolzia przez Polskę (X 1938 r.) – podaje w kolejności chronologicznej najważniejsze wydarzenia polityki zagranicznej Polski w latach 1938–1939	Uczeń: – wyjaśnia znaczenie terminów: Fundusz Obrony Narodowej, Fundusz Obrony Morskiej – ocenia stan uzbrojenia polskiej armii w 1939 r. – ocenia znaczenie paktu Ribbentrop-Mołotow	Uczeń: – charakteryzuje przykłady darowizn polskiego społeczeństwa na rzecz wzmocnienia obronności kraju przed II wojną światową – identyfikuje postać Józefa Lipskiego